די פאַרבאַטענע ליבע

א העכסט שפּאַנענדער ראָמאַן פון אידישן פאַמיליען לעבן אין אַמעריקע

פון א. ר.

(פאָרזעצונג)

פון דעם אויסרוף אַליין האָט דאָס צווייטע נעפיל גובר געווען אין מיר. סעם סילווער האָט זיך אויפגעשטעלט, נאָך אַמאָל באַטראַכט סיידין. אויף אַ־רע ליפּן האָט זיך געגומען אויסגיסן אַ שמייכל און זי האָט אויסגעשטרעקט די הענט אירע.

סיידי איז צו איר צוגעלאָפן, האָט זי אַרומגענומען, בײדע האָבן זיך צע־קושט, און סיידי האָט גלייך געזאָגט:

— איך האָב עס געוואוסט... איך האָב עס פריער געוואוסט.

— וואָס האָסטו געוואוסט טאַכ־טער? — האָט מיסעס סילווער גע־פרעגט נערירט.

— איך האָב געוואוסט, אז איך וועל אין אייך געפינען אַ האַרציקע מוטער. מיין האַרץ האָט עס מיר געזאָגט.

דייטש איז געשטאַנען אַן אַנטציק־טער, מיסעס סילווער האָט זיך צע־שמייכלט. ווי אַזוי האָסטו עס גע־קאָנט וויסן?

— קענענדיק דייטש האָב איך זיך עס פאַרגעשטעלט.

— אַזאַ גוטער איז דייטש?

— אָ, וואונדערלאַך... ער איז אַזאַ שטילער, באַשייידענער, ערנסטער אין האָט אַזאַ עמפינדלאַך גוט האַרץ... איך האָב פאַרשטאַנען, אַז נאָר פון אַזאַ מ־טער, אַ גוטער, אַ האַרציקער קאָן אַרויסקומען אַזאַ זון.

מיסעס סילווער איז שוין איצט אינ־נאָנען געווען איבערראַשט פון איר צווייטן געפיל. איר איז שטאַרק אָנגע־נעם געווען צו הערן אַזעלכע גוטע לויב ווערטער. זי האָט שוין איצט ניט גע־טראַכט וועגן דעם, וואָס דאָס מיידל איז ניט רייך, וואָס אַלץ איז ניט צו־גענאָגען ווי זי האָט פריער געמיינט. ווי זי וואָלט געוואונשן, און זי האָט געזאָגט:

— אין איך וויל האָבן, אז דו וועסט ניט זיין אַנטוישט אין מיר, און לאָמיר דיר גלייך זאָגן: איך מיז אַנערקענען אַז מיין זון האָט אַ וואונדערלאַכן גע־שמאַק...

— אַ דאַנק אייך, מוטער...

— זיי אַ ווילקאָמענער גאַסט אין אונזער משפחה.

— איך וועל זיך באַמיען ווערט צו זיין אייער צערטלאַכקייט... אַ! איך בענק נאָך אַ מוטערס צערטלאַכקייט... איך האָב ביז אַהער פון דעם ניט גע־וואוסט.

— אין אין סיידיס אויגן האָבן גענומען גלאַנצן טרערן:

— אָ, איך האָב דאָך כסדר אַזוי גע־בענקט נאָך אַ מוטערס לאַסקעס.

ביי די ווערטער אין מיסטער סיל־ווער אין הויז. ער האָט געערט די לעצטע ווערטער סיידיס אין ער האָט אַ ציטער געטאָן: אין וואָס זעט באַ־דייט עס? — הייסט עס: זי איז גע־ווען איך... איך וועל ווערן אַ באַבע אין גיכן...

מיסעס סילווער זייענדיק אַ קראַ־קע פרוי, זייענדיק צוגעבונדן צום הויז האָט איצט גערעדט ווי פאַר'חכומ'ט. גערעדט פון דער פרייד וואָס עס וועט אַריין אין הויז. ווי זי וועט ווערן פאַר־נומען מיט דער טאָכטער מיט איינציק לאַך...

און מיסטער סילווער איז געשטאַנען אַ פאַר'משפט'ער. וואָס וועט דאָ איצט זיין? ווי אַזוי וועט ער זיך אַרויס־פלאַנטערן.... אַז דער פלאַנטער ווערט געריכטער, ווערט שטאַרקער, פאַרוועבט זיך אַרום אים פון אַלע זייטן און ער וועט ניט קיין מעגלאַכקייט זיך אַרויס־צופלאַנטערן...

מיסטער סילווערס אומרו

געשעען איז דאָס פלוצלונג, אומגע־ריכט, עסטעלאַ רובינזאָן, האָט אין אַ שיינעם ליכטיקן טאָג איינגעפאַקט אירע זאַכן און האָט פאַרלאָזט איר ווי־לע, מיטפירנדיק מיט זיך דאָס שוועס־טערל מיט די דינסטן אירע.

ביי די סילווערס האָט מען זיך ווי וועגן דעם דערוואוסט דורך אַ ברוין. וואָס זיי האָבן באַקומען נאָכדעם ווי סיידי איז אַהין אָנגעקומען. עס איז געווען שוין פאַרנאַכט. אַלע זיינען געזעסן ביים טיש און גענעסן, עס איז געווען אַ מאָדנער געמיש פון פרייליכקייט און שטילקייט אַרום טיש. סיידי איז געווען שטאַרק אויפגעלעבט. זי איז גע־וועזן אַנגעטאָן אַ ווייס סאַפּאַרנע קלייד, דאָס פנים האָט געלויכטן מיט פרייד.

דייטש איז געווען אַביסל צעטראָגן. ער האָט נאָר ד'אויגן ניט געקאָנט אָפּ־רייסן פון סיידין, וואָס איז געווען אַזוי פריש, יונג און עפּעס שענער פון אַלע מאָל. די מיסעס סילווער איז געווען צו אַ'חוס'ט און האָט געקוקט מיט מי־טערלאַכער פרייד אויף דייטש און סיי־דין און האָט אויך אַלע ווייל געכאַפּט אַ קוק אויף דעם יונגן מאַרינס. וועגן איר בליק האָט דערבלאַנדזשעט צו מאַרינס האָט פון אַ פאַרקלעמט ביים האַרצן. מאַרינס האָט אויסגעזעהן זייער שלעכט. דאָס פנים איז אים געווען איינגעפאַלן. אין דר ד'אויגן האָט אַ בערבערעט עפּעס אַ מאָדנע פייערל. אָט דער מאַרינס, וואָס איז דאָ ניט לאַנג געווען אַזוי פריש און געזונט, איז איצט געווען עפּעס ניט ווי אַלע. — עפּעס דערשלאָגן און האָט אַלע מאָל געשוויגן. מיסעס סיל־ווער זיצנדיק ביים טיש האָט עס אַ פּלוצלונג דערזעען. זי האָט אַ ווייל געכאַפּט אַ קוק אויף אים און גע־טראַכט: וואָס געשעט מיט דעם אינ־געל? וואָס אַזוינס טראַכט ער כסדר — אין מאַרינס אין געזעסן אַ דער שלאַפענער, האָט אַלע ווייל געכאַפּט אַ קוק דאָ אויף דייטש. דאָ אויף סיידין און זיינע אויגן. זיינען ווי איבערגאָנען געוואָרן...

און מיסטער סילווער איז געזעסן זייער אַ טרויעריקער. שוין עטלאַכע טעג, אַז סיידי געפינט זיך דאָ, פירט זיך בסדר אַרום מיט דייטש, און זיין האַרץ איז צעבראָכן, צעטומלט, אַז קוקט אַרויס אויף סיידין, אַן עפּעס אַ וואַרימקייט טוליעט זיך ביי אים אין אין האַרצן. פונקט אַזוי האָט אויסגע־קוקט זי — עטוועלן. ער בעדענקט אפי־לו, אַז פונקט אַזוי האָט זי זיך גע־האַלטן ווען זי איז געווען צוזאַמען מיט אים. דער זעלבער גלייכאַלבער שמייכל, דער זעלבער אויסדרוק פון פרייד אויף דעם פנים. קוקנדיק אויף סיידין האָט ער נעדענקט זיך אַליין ווי ער פלעגט זיצן ביים טיש צוזאַמען מיט עוועלין, נען, ער האָט אַפילו געפילט דעם זעלב־בען ריח פון יענע טעג. אין דערביי האָט אַ שרעק געפילט זיין האַרץ: שוין עטלאַכע טעג, און ער האָט זיך נאָך ניט באַשלאָסן, וואָס צו טאָן. ווי אַזוי וואָקסן אַן אַ מוטער? טאָ וואו זשע איז די מוטער אירע? לעבט זי? איז זי טויט? נאָט!

מיסטער סילווער איז געוואָרן בלייך און פון האָט דערפילט ווי דאָס בלוט איז אים פריר. מיסעס סילווער האָט געזאָגט נערירט:

— קינד... לאָמיר איצט ניט רייד־ן פון קיין טרויעריקע זאַכן... דו ביזט מיר פון וועג, וועסט אַרויפגיין, וועסט זיך אָפּרוען און אייער אין דיין צימער, וועסט זיך איינוואַשן, און מיר וועלן שפּעטער עסן סאַפּער... מיר וועלן נאָך צייט גאָר צו רייד־ן. אַף מיסטער־ן דיר: דו וועסט זיין ביי מיר ווי מיין אייגענע טאָכטער.

— אָ, ווי גוט איר זייט!

— ווי פיין די אַליין ביזט.

— איך דאַנק אייך.

— איך וועל פאַרדינען דיין דאַנק.

ווידער האָט זיך מיסעס סילווער צע־קושט מיט סיידין.

דייטש האָט געזאָגט:

— קום וועל איך דיר וויזן דיין צימער!

ער האָט איר גענומען אונטער דער האַנט און מיט פרייליכע יינגע פיס האָבן זיי זיך געלאָזט מיט די טרעפּ אַפּסטעירן.

מיסטער סילווער איז געשטאַנען איינגאַנץ צעטומלט. ער האָט געפילט, אַז דער פלאַנטער, ווערט אַלץ שטאַר־קער, ער האָט זיך נאָרנים געריכט, אַז דער פרוי זאָל זיך אַזוי גיך אונטער־געבן, אַז זי זאָל מסכים זיין...

— איז דאָ ניט אַ זיץ וואונדערלאַך מיידל? — האָט מיסעס סילווער גע־פרעגט געטאָן.

— האָ? — האָט מר. סילווער ניט פאַרשטאַנען וואָס זי רעדט.

— זי איז דאָך אַזאַ שיינע... אַזאַ צאַרטע... אַזאַ שלאַנקע, ווייכע — דאָ האָט זי אויסגעשטעלט די אויגן דערוועגענדיק ווי מיסטער סילווער שטייט ווי פאַרפרוירן.

— סעמועל!

— האָ?

— וואָס שטייסטו עפּעס אַזוי צע־טומלט?

— צעטומלט?

— ביסט אַזוי בלאַס?

— בלאַס?

— דו ציטערסט דאָך!

— וואָס פאַלט דיר איין? ניין... איך... ניין... עס דאַכט זיך דיר...

— סעמועל וואָס איז מיט דיר?

— מיט מיר אין גאַרנישן...

— זאָג: זי געפעלט דיר ניט?

— האָ? ווער זאָגט... איבערקיכן: איך ווייס נאָך ניט... איך קאָן זיך דאָך פון נאָר וואָס.

— אַזוי?

— זי איז אַרעם!

— נו איז וואָס? אָבער זי איז דאָך אַזאַ שיינע...

— זי איז אַן עלנטע....

—אָבער אַזאַ פיינע... ווי איך האָב זי נאָר דערזען איז זי מיר איינגע־באַקן געוואָרן אין האַרצן. אַ! זי וועט זיין ביי מיר ווי אַן איינציקע טאָכטער ...איך בענק דאָך אַזוי נאָך אַ טאָכטער ...זי איז אַזאַ צוגעלאָפן קינד... זי וועט זיין אַזאַ שטילע, אַזאַ געהאָרכזאַמע...

פון הנוער העוכד צענטראַלע אין ארץ-ישראל צו דער הנוער העוכד יוגנט אָרגאַניזאַציע אין ווינניפעג

(אויסצוג פון א בריוו)

תל־אביב, נאוו. 24טן, 1931.

. . . נאָכן דערהאַלטן אייער בריוו פונם 28טן אָקטאָבער, דאַרפן מיר אייך דאַנקען פאַר דער דערהאַלטענער סו־מע פון די $300.00.

אייער ביינטראַג צום קולטור פאָנד פאַר דער "במעלה" אויסגאַבע—ווערט פון אונז זייער געשעצט: ס'איז אייך שווער זיך פאָרצושטעלן מיט וואָס פאַר געאַנגען אַ אַרט אַרויסגעבן פון דער צייטונג, כמעט ווי מיט ליידיקע הענט, אַז שטיצע און הילף צוצוגיין — דאָס מיר דאָך באַווייז אַז נעוויינען די ליבע און אָפּרוף פון דער נעזעלשאַפט, פון די יוגנטלאַכע אַרבעטער אין הסתדרות, אַבער ניט אויף דאָס אַליין קען די צייט־טונג קעגיסטירן. און אונזער זאָרג פאַר איר גורל איז נעווען אַ גרויסע. אַף איר שווער אַפּלאַ אַרויפצובריינגען אויפן בעראַטונג צו אינערלייכן אַן דערשיי־נונג, ווייל זי באַנוצט אונז אַלס וועג־וויזער, דערציאונגס אינסטרומענט, באַשיצער פון דעם יוגנטלאַכן אַרבע־טער אין לאַנד, און וועלכער פאַרבינדט אונז מיט די יוגנטלאַכע אַרבעטנדיקע חברים פון אַלע לענדער. אייער מיט־הילף האָט אונז אַביסל פאַרגרינגערט. נעמט אויף אונזער דאַנק און וואונש אין נאָמען פון אַלע חברים און לעזער.

. . . און וואָס צו דער איבערגיקער סומע. מיר האָבן באַשטימט 5 פונט פאַרן אויפשטעל פון אַ צריף (ביידל) פאַר אונזערע תימע'ער חברים אין שעריים, לעבן רחובות. דער תימע'ער יוגנטלאַכער אַרבעטער נויטיקט זיך אין ספּעציעלער אויפפאַסונג. פון אונזער זייט, אַ טראַרייצע פון גלות־דורות שיידט אונז פאַנאַנדער, און ס'איז ניט אַזוי לייכט זיי צו אַרגאַניזירן אין בריינענען זיי דעם אָנזאַג פון נאַציאָ־נאַלער און סאָציאַלער באַפרייאונג, און מיט דער באַשטימטער און אויפשטעלן אַ פאַמיליע וואונונג קלוב פאַרן תימ־ער יוגנטלאַכן אַרבעטנטן האָבן מיר דערפילט אַן אַרגאַניזאַציאָנס חוב. אין דעם צריף וואָס ווערט געבויט דורך די חברים זעלבסט וועלן איינגעאַרבעט ווערן אונז אַן אויפשטעלן אַ פאַמיליע וואונונג קלוב פאַרן תימ־ער יוגנטלאַכן אַרבעטנטן האָבן מיר דערפילט אַן אַרגאַניזאַציאָנס חוב. אין דעם צריף וואָס ווערט געבויט דורך די חברים זעלבסט וועלן איינגעאַרבעט ווערן אַלע נויטיקע אַרבעטן אין אַ פאַרבינדונג מיט